

Overweging Hemelvaartsdag, donderdag 10 mei 2018

Citykerk Het Steiger

Voorganger: Co Elshout

Lezingen: Handelingen 1,1-11, Marcus 16,9-20

Lieve mensen,

Marcus had zijn Evangelieverhaal beëindigd met zijn beschrijving van de Opstanding van Jezus. Marcus schrijft afgepast; geen letter te veel. Dus geheel in zijn stijl beschrijft hij in slechts acht verzen (zoals het later is ingedeeld) die wonderbaarlijke ervaring van de vrouwen die naar het graf gaan om het lichaam van Jezus te zalven en dan zien dat de steen is weg gewenteld, ze gaan het graf in en zien daar een jongeling in een wit kleed die tot de drie vrouwen zei: “Weest niet verbaasd, jullie zoeken Jezus, de Nazarener, de gekruisigd is. Hij is opgestaan. Hij is hier niet. Zie de plaats waar zij hem hebben gelegd. Gaat heen en zegt zijn leerlingen en Petrus, dat hij jullie voorgaat naar Galilea. Daar zullen jullie hem zien, zoals hij jullie heeft gezegd.” En dan sluit Marcus zijn Evangelie af met de zin: “Zij gingen uit en vluchtten weg van het graf, bevangen met vrees en ontzetting. En ze zeiden niemand iets, want zij waren zeer bevreesd.” Punt. Einde verhaal.

Voor Marcus was de cirkel rond: terug naar Galilea. En hij had heel goed begrepen dat zo'n plotselinge wending veel beter heel beperkt kan worden beschreven dan dat je er veel woorden aan wijdt. “Hij is hier niet... Gaat heen... In Galilea, daar zullen jullie hem zien.” En ja, is feitelijk met deze ‘stem uit het graf’ niet alles gezegd? Terug dus naar Galilea, het begint opnieuw: het gehele verhaal opnieuw en verkondigen. Maar dan die merkwaardige opmerking aan als besluit: Weg vluchtten de vrouwen, met vrees en ontzetting. En ze zwegen. Zo stopt Marcus en hij laat daarmee dus ook zo de kerkgeschiedenis beginnen: vluchten, vrees en ontzetting. En stilzwijgen.

Want ja, je voelt het aankomen: een mooi verhaal, maar moet het nu zo eindigen? Het Evangelieverhaal van Marcus vond gretig aftrek en werd keer op keer overgeschreven. Maar dat einde! Een groot stilzwijgen, daar kun je toch geen kerk op bouwen? De andere evangelisten, m.n. Mattheüs en Lucas hebben toch wel nog mooie verhalen over de verschijningen van de levende Heer. En waar het vandaan komt is niet algemeen bekend maar (en daar zijn de geleerden het wel over eens) er is een stukje aangeplakt. Het is een korte, samenvattende, toevoeging, met gebruikmaking van de evangelieverhalen van

Mattheüs en Lucas en een citaat uit het boek Handelingen. Het is in de canon opgenomen, dus we respecteren het volledig, maar het is beter deze teksten het uit te leggen bij die oorspronkelijke plaatsen. Laat het nu maar een soort lofzang zijn, een eerbetoon van de kerk aan haar Heer.

Kortom: we hebben vandaag een eigenlijk min of meer apocriefe tekst als 'heilig Evangelie' gelezen. (Overigens, voor de preciezen onder u: wij hebben voor de gehele toevoeging gekozen, het Romeins Missaal schrijft alleen het tweede gedeelte voor.) Maar het heeft toch wel iets om juist op deze dag dit bericht te lezen, ja, als een lofzang en afsluiting van de 40 dagen van Pasen naar Hemelvaart, de tijd van de verschijningen van de levende Heer. De apostelen nemen het over, te beginnen met dit getuigenis en verder in hun handelingen. En zo ziet de kerk het toch ook graag: de Heer daarboven en wij hier beneden. En zo is alles op z'n plek...

Toch zit er in deze toegevoegde tekst óók iets heel opmerkelijks. Je zou zeggen: deze toevoeging is nogal 'kerkverheffend' bedoeld. Maar er wordt ook nadrukkelijk vermeld, dat de apostelen het niet geloofden (en dat de Heer het hun verweet!), ja pas bij de derde verschijning, bij de elf apostelen zelf, terwijl zij maaltijd hielden, kwam het geloof. En daar kan je de kerkelijke toevoeging ook weer interpreteren: de herkenning is er bij de maaltijd.... Ten slotte onderstreep ik dat deze tekst ook vermeldt, dat wij redding nodig hebben. Wij leven in een bedreigd bestaan.

Nu, met de toevoeging, eindigt Marcus aldus: "Nadat de Heer Jezus dit tot hen gesproken heeft, wordt 'opgenomen in de hemel' en 'zet hij zich ter rechterhand van God' en zij trekken uit en prediken overal, terwijl de Heer met hen meewerkt en het woord bekrachtigt door de tekenen die erop volgen." Misschien kunnen we deze kerkelijke toevoeging bij Marcus hierop toespitsen in deze opdracht van Jezus als hij bij de elf apostelen verschijnt: "Gaat heen, de gehele wereld in, en verkondigt het evangelie aan heel de schepping." En die opdracht is ook het motief voor het feest van Hemelvaart en straks ook Pinksteren. Het geloof is voor de liefhebber een vreugde. Je gered weten is een grote genade. Maar het gaat niet alleen om jou, ook niet alleen om je broeders en zusters in de Heer, maar om de redding van deze wereld.

"Mijn eerst boek, Theofilus..." Zo begonnen we de lezingen uit de Handelingen der apostelen. O, de geleerden hebben wat gezocht: wie was die Theofilus? Maar dat is natuurlijk een literair genre: het betekent immers 'Gods vriend'. Een liefhebber die zich ook geliefd weet. De mens die God zoekt. Maar let op, o

theofielen, wat staren jullie naar boven? De hemel kun je niet inkijken en niemand heeft ooit God gezien. Kijk om je heen als je Hem wilt ontmoeten. In wie zal je Hem herkennen? En dan zijn er die eeuwenoude verhalen over de man uit Nazareth, de zoon van de timmerman, die Nazarener. "Dit is mijn Zoon" sprak God. En wij geloven dat in hem God aan ons is verschenen.

En vandaag staan we op de Olijfberg met een schitterend uitzicht op de stad van de vrede (Jiroesjalajiem). We weten dat het een droombeeld is. Ook daar is er geen vrede, maar we houden onze droom vast. We zien de duizenden graven van joden, christenen en moslims, want allemaal willen ze hier erbij zijn. Hier zal de Messias komen. Hier komt alles tezamen; verleden, heden, toekomst. Hier neem je afscheid, hier vloeien tranen, denk aan David over Absalom, daar: Getsémané, zie de graven van de profeten in het dal en weet aan de achterkant van deze berg, bij de woestijn, woont de arme Lazarus, de boezemvriend van Jezus. Alles balt hier samen tot een groot symbool van God en zijn mensen. Hier groeien de olijven voor de zalving. Hier gaat en komt de Messias. Ja, naar onze moderne begrippen is die hemelvaart een beetje kinderlijk weergegeven in de Bijbel. Maar nu staan ook wij te staren: wat gebeurt er? Nou ja, er vertelt iemand een verhaal waardoor wij beseffen dat God verborgen is en nu ook zijn Zoon, achter de wolk, dat is het beeld, en dat nu wij het moeten doen, maar daarvoor Gods Geest mogen verwachten. Zo is en blijft God ons nabij, met zijn Geest, die ons dus heilig is, en laten wij bidden dat die ons overkomt, hier in dit huis en in ons leven.